LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Ennen karja piti kedot avoimina matalille kuivien paikkojen kasveille, nyt tarvitaan ihmisen apua. **LUONNONHOIDON NEUVOJA SAARA RYHÄNEN, ETELÄ-SAVON MAA- JA KOTITALOUSNAISET**

Lupiinien poisto antaa tilaa ahomansikoille ja ketoneilikoille

Kauniin mutta helposti leviävän lupiinin torjumisen aika on tänä kesänä pari viikkoa normaalia aiemmin.

SAARA OLKKONEN

SULKAVA (MT)
Hiki virtaa, mutta lapiot ja hanskat viuhuvat reippaasti helteessä Harakkamäen pihapiirin kedolla Sulkavalla. Talkoolaiset kaivavat ja kiskovat ketokukkien seasta sinne kuulumatonta vieraslajia, lupiinia.

Alun perin saunan taakse istutettu komealupiini on päässyt aikoinaan kellarin rakennuksen yhteydessä leviämään toivottua laajemmalle, Harakkamäen emäntä **Mirja Lignell** kertoo.

Matalat kasvit taantumassa

Lupiini uhkaa vähitellen metsänlaidan ketomaisemaa, jossa muun muassa ahomansikat, ketoneilikat ja mäkitervakot viihtyvät. Kedolla on ollut myös kissankäpälää, mutta sitä löytyy enää vain kauempaa metsän laidasta.

Siirtyminen saattaa johtua lupiinista, joka juurinystyröillään kerää typpeä ja nostaa maan typpipitoisuutta.

Kissankäpälä, ahomansikka ja ketoneilikka kuuluvat kaikki taantuviin kasveihin, joiden esiintymistä seurataan. Suurin syy taantumiseen on laiduntamisen väheneminen.

”Ennen karja piti kedot avoimina matalille kuivien paikkojen kasveille, nyt tarvitaan ihmisen apua”, luonnonhoidon neuvoja **Saara Ryhänen** Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisista kertoo.

Hän toivoo lupiinin poiston tuovan kissankäpälän takaisin ja antavan tilaa myös muiden ketokasvien leviämiseen.

Kukinta pari viikkoa etuajassa

Lupiini on kotoisin Pohjois-Amerikasta ja tuotu aikanaan Suomeen koristekasviksi.

Puutarhassa hallitusti kasvavana lupiini on kaunis, mutta voi luonnossa levitessään aiheuttaa vahinkoa kotoperäisille kasveille.

Paras keino torjua liiaksi leviävää lupiinia on kaivaa se juurineen ylös. Juurakot jätetään kuivumaan esimerkiksi mustaan muoviastiaan, Ryhänen ohjeistaa.

Varmin tapa lupiinin leviämisen estämiseen on kaivaa kasvit juurineen ylös, luonnonhoidon neuvoja Saara Ryhänen (edessä) kertoo. Taustalla talkoolainen Aulis Kemppinen.

Oikea ajankohta torjuntaan on kukinnan jälkeen, ennen siementen kypsymistä. Näin lupiinista ehtii nauttia kukinnan ajan.

Juurien kaivamisen voi korvata myös leikkaamalla varret ennen siementen kypsymistä.

”Minusta se on ihan nätti kasvi. Leikkaan varret kukinnan jälkeen ja kitken uudet taimet pois. Sillä kasvi on pysynyt hyvin kurissa”, talkoolainen **Mirja Virta** kertoo.

Tänä vuonna toimeen on tartuttava tavallista aiemmin, sillä helteiden vuoksi lupiinit kukkivat melkein pari viikkoa etuajassa.

”Tämä kesä on niin omanlaisensa. Nyt alkaa olla viime hetket torjua lupiinia”, Ryhänen sanoo.

Lupiinia voi ihastella ennen sen torjumista. Kukinnot kannattaa kuitenkin hävittää ennen siementen kypsymistä.

”Talkoissa tekemisen ilo moninkertaistuu”

Kaksivuotisen Maisema mahdollisuutena -hankkeen lupiinitalkoisiin Harakkamäen perinnemaisemaan osallistui paahtavasta säästä huolimatta kymmenkunta talkoolaista.

Lupiinin varsia ja juurakoita poistettiin kedolta monta kottikärryllistä.

Aulis Kemppinen lähti mukaan, koska ongelma oli tuttu itsellekin.

”Aina oppii jotakin, ja talkoot ovat ihan mukavia. Yhdessä tekemisessä ilo on moninkertainen yksin tekemiseen verrattuna.”

Harakkamäen talkoot ovat toistaiseksi hankkeen ainoat tänä kesänä. Vastaavia voidaan järjestää myös muualla, mikäli kiinnostusta ja sopivia maisemakohteita löytyy, Ryhänen sanoo.

Lupiinilla on vahva juuri.

MAISEMA MAHDOLLISUUTENA

Jättiputket ja -palsamit kuriin

Lupiinien lisäksi luonnonkukkia uhkaavat vieraslajeista myös muun muassa jättiputki, jättipalsami ja kurtturuusu.

Jättipalsami on Ryhäsen mukaan melko helppo hävittää nyppimällä kasvit pois ennen kukintaa.

”Kitkin muutamana vuonna kaikki jotka näin, eikä jättipalsamia enää viime kesänä näkynyt”, talkoisiin osallistunut **Irma Tiippana** kertoo kokemuksestaan.

Haastavampi hävitettävä on jättiputki, joka voi aiheuttaa jopa terveydellisiä haittoja.

Sen torjumisesta on kokemusta Kemppisellä. Hänen pihamaalleen levisi koristekasvista pahimmillaan toista sataa jättiputkea.

”Se pääsi siementämään, ja kukinnot hävitettiin vähän huolimattomasti.”

Kemppinen onnistui kuitenkin poistamaan jättiputket määrätietoisella työllä, kaivamalla taimet keväällä juurineen pois ja kuivattamalla ne.

”Myrkkyäkin kokeilin, mutta lapio on varma, sen kanssa peli on selvä.”

TERHI TORIKKA

Juttusarja on ideoitu yhteistyössä maa- ja kotitalousnaisten maisemanhoidon neuvojien kanssa.

KIRJAT

Asiatietoa sudesta ja susipolitiikasta

Kun sudesta puhutaan, pitäisi eläimestä puhua monikossa. Susi kuuluu koiraeläimiin, joita on ”noin” 36 lajia. Suden alalajeja on niitäkin kymmenittäin.

Euroopassa tunnetuimmat suden alalajit ovat kotoinen harmaasutemme *Canis lupus lupus* ja Espanjassa asuva iberiansusi *Canis lupus signatus*.

Biologi **Mervi Laaksosen** opus Susi tarjoaa rautaisannoksen tietoa sudesta, josta on tullut kestopuheenaihe Euroopan unionissa.

Laaksosen kirja on hyvä johdatus vaikean aiheen ymmärtämiseen. Susi eläimenä on mielenkiintoinen, lajihan esiintyy lähes ympäri maailmaa. Se ei myöskään ole maapallolla lajina uhanalainen, vaikka niin voisi luulla, jos seuraa vain kotimaista keskustelua. Euroopassa susi on suojeltujen lajien listalla, mikä on EU:n päätös.

Sudella ja ihmisellä on pitkä suhde. Susi ei koskaan ole ollut pelkkää biologiaa vaan lajin tunnusmerkistöön ovat kautta historian kuuluneet myös kohtaamiset ja konfliktit ihmisyhteisön kanssa.

Muinaisissa yhteiskunnissa suhde oli selkeä. Susi oli uhka, jota jouduttiin torjumaan. Nykyisin susi jakaa mieliä, toisten mielestä sutta pitää suojella kuin pyhää lehmää, toisten mielestä koko suojelu on vihrerpipertäjien turhaa tohinaa.

Suden biologia, elintavat ja sopeutuminen nykyiseen teolliseen ympäristöön käyvät kirjassa ilmi jäsentyneesti. Tietokirjaksi Susi on helposti luettava, ja kirjan upeat kuvat antavat todentuntuisen kuvan metsien harmaaturkin arkipäivästä.

Kirjoittaja esitellään takakannessa biologiksi. Mukaan olisi voinut ottaa tiedon siitä, että Laaksonen on Luontoliiton susiryhmän entinen puheenjohtaja. Tehtävässä saatu kokemusperäinen tieto on varmasti myös vaikuttanut kirjan kokoamisessa.

Kirjan hienot kuvat ovat **Hannu Hutun** käsialaa.

Tapporahasta suden pelastus

Emeritusprofessori, valtiopäiväneuvos ja entinen vihreä kansanedustaja **Erkki ”Susi” Pulliainen** ei puolestaan esittelyjä kaipaa. Jos Suomesta pitäisi nimetä henkilö, joka tietää eniten sudesta, Pulliainen kilpailisi kärkipaikasta.

Pulliaisen tuotteliaisuus on valtavaa, professori on kirjoittanut 67 kirjaa. Tänäkin keväänä on ilmestynyt susikirjan lisäksi kirja EU:n liittovaltiokehityksestä ja vähän sitä ennen pamfletti ahneiden kartellista.

Susihukka on ajankohtainen kiistakirjoitus sudesta. Luonnollisesti Pulliainen huolehtii suden elinmahdollisuuksista.

Pulliainen on käynyt läpi melkoisen määrän sekä painettua että netissä julkaistua tekstiä. Hänen arvionsa nettikeskustelun tasosta on tyrmäävä. Verkko paljastaa kiihkoilijoiden pahimmat puolet ja mielen synkimmät syöverit. Kun ilman nimeä saa sanoa mitä sylki suuhun tuo, sivistyksestä ei ole jälkeäkään.

Erkki Pulliainen on sivistynyt mies, jonka teksti on napakkaa ja soljuvaa. Väitteet sidotaan faktoihin. Asia-argumentit ratkaisevat, eivät tykkäämiset. Mielipiteet, joita niitäkin kirjoittajalla on runsaasti, ovat nautinnollista ilotulitusta.

Kirjoittaja huomauttaa, että tänä keväänä hukkalaumoja oli Suomessa vain kymmenen. Pulliainen jättää mainitsematta, että Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (Rktl) lausunnon mukaan rajalaumoja oli näiden lisäksi kuusi ja pareja 19. Yhteensä siis Suomen maaperää asteli arvion mukaan 35 paria. Montako pentuetta näistä tuli, ei ole julkisessa tiedossa.

Pulliainen käsittelee ankarasti salametsästyksen ongelmia. Perhossa tapahtunut kolmen suden salakaato nousi valtakunnan uutiseksi. Mutta Pulliainen ei tässäkään ole tavallinen pulliainen, vaan esittää ratkaisun.

Pulliainen huomauttaa asiasta, joka on kaiken koohotuksen keskellä unohtunut. Susi on riistaeläin, joka on mainittu Suomen metsästyslaissa. Biologi Pullainen muistuttaa sudenhoitosuunnitelmassa olevasta tavoitteesta, joka on 20 lisääntyvää paria. Jos tämä toteutuisi, sutta voitaisiin ryhtyä taas metsästämään. Hyvin hoidettu metsästys olisi myös suden pelastus.

”Nyt siis voitaisiin palata kiertoteitse tapporahakäytäntöön”, Pullilainen ehdottaa. Susialueiden ihmisille maksettaisiin siitä, että he hoitavat susikantaa.

Ajatus tapporahasta voi tuntua älyttömältä, mutta tiedemiehen esittämänä se on vakava ehdotus. Ennen Pulliaista eräät muutkin tutkijat ovat esittäneet asiaa.

Esimerkiksi Pullainen ottaa Viron. Siellä sutta metsästetään oikeasti. Virallisesti Viron susikanta on runsaat 200, josta yleensä kaadetaan vuodessa lähes puolet. Sudet säilyttävät ihmisarkuutensa, pihasusiongelmaa ei ole, kanta on elinvoimainen ja susimäärä pysyy aisoissa.

Jos siis Susi-Pulliaisen neuvoa noudatettaisiin, Viron tie olisi meidänkin tiemme.

LAURI KONTRO

Mervi Laaksonen: Susi, 225 sivua. Maahenki.
Erkki Pulliainen: Susihukka, 56 sivua. Ochre Chronicles.

Pohjois-Karjalaan 29 karhun kaatolupaa

Suomen riistakeskus on myöntänyt Pohjois-Karjalan alueelle poikkeusluvat yhteensä 29 karhun metsästämiseen. Alueen vakiintuneen karhukannan alueella voidaan tulevana metsästyskautena kaataa 27 karhua ja levittäytymisvyöhykkeellä kaksi.

Vakiintuneen kannan hoitoalueella koko maassa suurin sallittu saalismäärä kannanhoidollisilla poikkeusluvilla on 45 karhua.

Määrä on neljänneksen vähemmän kuin vuonna 2012, sillä voimakkaamman metsästyksen johdosta karhukanta on alueella pienentynyt.

Koko karhukannan levittäytymisvyöhykkeelle voidaan myöntää enintään 36 poikkeuslupaa.

Levittäytymisvyöhykkeellä karhukanta on vahvistunut ja lupamäärä on kaksinkertainen edellisvuoteen verrattuna.

Levittämisvyöhykkeellä on tarkoitus antaa karhukannan kasvaa maltillisesti, jotta alueelta siirtyisi yksilöitä harvimman kannan alueille läntiseen ja eteläiseen Suomeen.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on arvioinut Pohjois-Karjalan alueen karhukannaksi ennen metsästyskautta 250–300 yli vuoden ikäistä karhua. Koko maassa karhuja on noin 1300.

Karhun metsästysaika alkaa 20. elokuuta ja päättyy lokakuun lopussa.

MT

www.maaseuduntulevaisuus.fi

Lue lukulaudalta!

Maaseudun Tulevaisuuden voi nyt lukea myös lukulaudalta, joka on painetusta lehdestä tabletille sovitettu versio. Sitä voi lukea kaikilla iPad- ja * Android-lukulaitteilla sekä uusimmilla iPhone- ja Android-älypuhelimilla.

*4.0 käyttöjärjestelmäversiosta alkaen

UUSI KESTOTILAAJAN ETU!

Ole hyvä – kestotilaajana saat sen maksutta!

Lukulautalehden käyttö on helppoa. Menet vain lukulaitteella osoitteeseen

lukulauta.mt1.fi

Lue lisää eduista Maaseudun Tulevaisuuden nettisivuilta. Tee uusi kestotilaus tai vaihda määräaikainen kestotilaukseksi osoitteessa www.maaseuduntulevaisuus.fi/kestotilaus tai soita 020 413 2277.

MAASEUDUN TULEVAISUUS
Suomen 2. luetuin päivälehti